

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

Concio Qvinta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

imago in speculo in illum quem repræsentat, cum & ego sim imago tui, conuerte me, & conuertar ego: nequeo enim me ad te conuertere, nisi tu me prior conuerteris ad te; nec te prius intueri valeo quam tu me intuitus fueris. O me miseram imaginem specularem quæ omnimodo à Proto typo meo & spectatore dependeo. O me miserum florem, qui occidente mihi sole iustitiæ claudor, & eo exorto demum aperior! Aspice, aspice in me Domine & miserere mei. Aspice in me & omnia opera mea, vt videns oculos tuos super me meaque apertos, cogat quasi ad oculos meos volubiles bene gubernandam.

Quos si Argus seruet, qui totus oculus fuit, quem quondam Ioui Iuno tutodem addit, is nunquam seruet. Fertilissimus in agro oculus Domini est.

Plaut. in Aulularia Plin. l. 18. c. 6.

CONCIO QVINTA.

Thema, *καὶ ἐπιλαχὺν ἰσθῆναι.*

Græc.

Et misericordia motus est.

Vulgata.

Et misertus est eius.

Syriacæ.

Facta repetitione præcedentium,

- I. Quod Pater Prodigii diuersis considerationibus huc illucq; agitatus, rationibus Misericordie persuasus sit.
 - II. Quod hunc motum in corde Patris excitauit: & quomodo debeat nos erga pauperes potius opere facundos esse ad benefaciendum, quam lingua facundos ad benedicendum.
- Dicam hodie

Aue.

QVOD

QVOD PATER PRODIGI DIVERSIS
considerationibus huc illucque agitatus, tan-
dem rationibus misericordiae per-
suasus sit.

HÆc formula loquendi, *Pater misericordia motus*
est, suspicari me cogit, quod bonus ille Pater,
 cum subito filium suum tam malè vestitum re-
 ducem videret, diuersis & sibi contrariantib; ratio-
 nibus agitatus fuerit, sc. An in domum, pristinaamq; gra-
 tiã reciperet filiũ, an potius obstinata areaq; fronte
 probè cõmeritum refelleret? Aduentũ ne ipsi gratu-
 laretur, aut verbis maledicis, aut fustibus duris, aut
 trisq; Carcerine m̄cipandus instar teræ siluestris es-
 set, an vt prius libertati solita permittendus? Exiit
 millenæ & millenæ cogitationes diuersæ & contra-
 riæ, vt colluctantes inter se ventorum turbines, aut in
 summis Alpibus annosam quercum, aut in medio oc-
 ceano periclitantem nauem, nunc huc, nunc illuc,
 donec in alteram partem inclinetur, agitare solent,
 animum senis nostri conturbant.

*Virg. l. 1.
 Æneid.*

*Vna Eurusque, Notusque ruunt, creberq; procellis
 Africus, & vastos voluunt ad littora fluctus.*

Hinc enim zelus vindictæ Iustitiæ pallio conrecta
 verisimilibus & appatentibus rationibus miserum
 lum senem imperebat, dicens:

* 1. Meruisse à domo paterna excludi, & dignũ qui
 cum pauperibus fores paternas obseruet, & nõ inero-
 mittatur, qui sua sponte, reclamante parente, calidis
 lachrymis, interruptis singultibus & suspitiis abitam
 deprecante, nec horam moratus paterna domo se e-
 iecerat: Neque enim melioris iuris sunt filij familias
 in ædibus paternis, quam vxores in domibus marito-
 rum. Et tamen si eorum aliqua dixerit:

Osee 2.

*Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi &
 quas meas, lanam meam & limum meum, oleum meum*

Et potum meum: Et postmodum ei diuortium malè
cesserit, vt solet, iuxta illud Ennodij,

*Credite mihi ultionem criminis, dum admittit crimen
executa est: Et turpi mersa contubernio, Et flagitium, Et
penam flagitij reperit in adultero.*

Ennod. l. 1.
8. ep. 35.

ac poenitentia ducta dixerit, *Vadam Et reuertar ad
virum meum priore, quia bene mihi erat tunc magis quam
nunc; nam & maritus meus est, & primos amores ra-
puit, Dux virginis meae: Redibo itaque ad illum,*
nam

Ose. 2.

Ille meos primus qui me sibi duxit, amores

Virg. l. 4.

Abstulit, ille habeat secum seruetque sepulchro.

Æneid.

tunc eius maritus, neque iure diuino, neque humano
teneatur redeuntem in gratiam recipere, ad domū aut
thorū admittere, sed perpetuum cum ipsa diuortium
facere poterit, eò quod illa prior corpus suum marito
suffurata alieno prostituerit, & fidem conjugalem
extraneo se commiscens violarit.

Frangenti fidem, fides frangatur eidem.

Hinc & Christus & Apostolus ob adulteriū perpetuū
diuortium cōcedunt, *Omnis qui dimiserit uxorem exca-
pta fornicationis causa, facit eam mœcham.* Cum itaque
filius tuus prior à te recesserit, quamuis spōte redeat,
in perpetuum excludere poteris. Ecquid enim iuris
sibi superesse putat redeundi in familiam illam, à qua
contra tot vestras preces & instantias seipsum eman-
cipauit? Itaque, si discedit, discedat.

Matth. 5.

* 2. Variis de causis leges Imperiales parentibus
concedunt filios exhæredare: quarum vna est, si pa-
tribus notabilem iniuriam intulerint. Et quam ma-
iorem inferre potuit, cum quasi iugulo cultrum, pe-
tori gladium admouens ad diuisionem bonorum te
coegit, suam partem extorsit? Quid? suam gratiam, tuā
mortem præuenit; imò eam tibi accelerare quantum
potuit conatus; nam te bonis fulcro senectutis tuæ
priuauit, timores & pauores senili animo militari ia-
stantia incussit, & hæc violentia patri illata abdic-
ationem perpetuam non merebitur? Quid!

In Au-
tent. col-
lat. 8. vs
cum de
appell. §.
aliud quo-
que.

Filius ante diem patrios inquirat in annos?

Onil. 1.

Præ- Meta.

Præterea, si ob mala consortia frequentata exheredationem permittunt Imperatores, vide quæ collegia malorum implet pessimus non frequentarit, nã merito de eo dicit frater, *Dissipauit substantiam suam cum meretricibus*, & fama communis aliquid amplius me suspicari facit, nã indistinctè dicit, *Dissipauit substantiam suã viuẽdo luxuriose*, sub general. n. titulo Prodigalitatũs omnis excessus etiam imaginarius comprehendĩ potest. Deinde si ob inobedientiam notoriam & coram Iudice euictam liceat Patri exheredare filium, ita vt ne quidem ad alimenta præstanda aut sustentationem filij teneatur, & possit ipsum seminudum foras protrudere, quod iniuste in S. Franciscum coram Episcopo Assisinate pater eius exercuit, cur quales Prodigum istum in gratiam recipies, & ad successiõnem hereditatis quæ restat admittes? Cũ precor eunt de uo vesties & ditabis qui nunquam tibi obediens fuit, nec futurus apparet, cum in longinqua illa regione sine iugo & obedientia viuere, & concupiscentia & desiderijs regi consueuerit? Iam se ipsum emancipauit & exheredauit: seipsum pauperẽ hãt, vestibus spoliatur, & iuri suo renũciauit; & quare deũo tam rebellem exheredẽ heredẽ scribes, qui exheredari proueruit, & quẽ omnia iura exheredationem proueruit clamant? Cur non potius dicis, *laud illum quem magis amas quam Patrem, me heredem rogatum scribam, inimicum relinquam.*

* 3. Si denuo in domum admittatur, toti familie & parenteie ignominie perpetue nota inuretur: Quoties enim in publicum prodibit, toties male actæ vitæ memoria refricabitur; toties aut ipsi aut suis præterita scelera audienda erunt; toties in fronte nouus pudor, in corde dolor omnibus probis orietur, omnibus materia discordie & luctus: Ob huius vnus presentiam plurimi se vestro consortio aliud ipsi gratissimo subducent, aut sane frontem pudoris, cor doloris periculo exponent, aut impudenter & verbo & gladio iniustam prodigi tui causam defendendam suscipient. Sin autẽ a domo tua exclusus, nec inter a-

Bonau. in
Vita S.
Francise.

micos,
per ipsu
petuam
cogitatis
populo, e

Vnu
Si pro

* 4. I
tam in fi
speculu
nequiti
simus ef
eorum, e
in scanda

Vnius

Vnaq

Dum

Modi

Nec ob

lato La

nes pere

tatis ca

tur eni

insicien

que etia

te, vt Il

puerum

quia cu

tenter a

cum illo

tionis d

bero hæ

mater d

derisera

tiam &

& Saran

micos

micos, nec in patria vsquam conspectus fuerit, omnis per ipsum familiae iniusta ignominia in fumos & perpetuam obliuionem abibit. Vos nescitis quicquam, nec cogitatis; quia expedit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.

Vnum pro multis detur caput

Virg.

Si propter illum tempestas hac grandis, tollite illum, Ion. 1.
vt mittite in mare, & cessabit mare à vobis.

* 4. In familiam se recipiatur periculum est ne totam inficiat, imò & seniore[m] fratrem obedientiae speculum & baculum senectutis tuae; nam omnium nequitiarum in his regionibus incognitarum peritissimus est; Commisti sunt inter gentes & didicerunt operarum, & seruiuerunt sculpsilibus eorum, & factum est illis in scandalum

Psal. 103

Grex totus in agris

Iuuen.

Vnius scabie cadit & prurigne porci.

Satyr. 2.

Vnaq; constata liuorem ducit ab vna. & alius:

Dum spectant laesos oculi laduntur & ipsi.

Ouid. l. 2.
de Arte.

Modicum fermentum totam massam corrumpit.

Plutar. in

Nec ob alia causam Lycurgus prudentissimus legislator Lacedaemonis vetuit non solum ad exteras nationes peregrinari, verum etiam peregrinos nisi necessitatis causa in suam regionem admittere; verebatur enim suos ab exteris dissolutioribus moribus inficiendos: Hinc etiam factum quod Sara, adeoque etiam diuinum oraculum Abrahamum viderit, vt Ismaelem tredecim aut quindecim annorum puerum, vna cum matre sua domo exigeret, aut quia cum Isaac luserat, aut nimis saepe, irreuerenter aut minorem percutiens luserat; aut quia cum illo contenderat, praesagium futurae persecutionis de qua S. Paulus, & ambitionis qua seruus libero heredi & Domino suo imperare affectabat, & mater dono prophetiae praeuiderat; aut quia Isaacum deriserat, nam in Hebraeo textu est vox quae substantiam & illudere significat; imo quia & Abrahamum & Saram subsannarat; narrant enim quidam Do-

oycurgo.

Ioan. Boe-

mus l. 3. de

moribus

Gen. c. 3.

Petrus Co-

mestor.

Histor.

Scholast.

c. 61 in

Genes.

Varabi.

Annot. 1.

in c. 21.

Stores

Genes.

K

Stores Hebræi Abraham solemnem conuiuium instituisse, cumque ei omnes de nato Isaac patri iam facti gratularentur, nebulonem illum ex ancilla prognatum Abrahamum & Saram derisisse, quod videns Sara indicauit marito, quæ sanè opinio non omnino explodenda est: nam textu originali non legitur Ismaelem cum Isaac iussisse, sed à septuaginta hæc additio facta est, adeoque Paraphrasis Chaldaica simpliciter habet, *Vidit Sara ludentem*: aut secundum aliam traditionem hebræorum, quia Ismael cogebat Isaac adorare imagines luteas quas ipse confecerat, ut sic puero puer idololatram instillaret; aut quia ipsum ad actus lususque impudicos & lasciuos sollicitabat. Denique sic quicquid volet, quod Ismael Isaac fecerit, Sara videns aut timens suum Isaacum conuersatione Ismaelis deteriorem fieri, & eius scabie inficiendum si diutius domi retineretur, ut omnem mali vltioris causam & occasionem præscinderet, marito suo dixit, *Fuge ancillam hanc, & filium eius; non enim eris hæres filius ancilla cum filio meo Isaac*; quod diuino oraculo monitus Abraham quamuis irascens & dolens impleuit, iussus in hac re uxori obsequi. Hæc enim prudens matrona omnes parentes præmonuit, ut tempestiuè & remotissimè oculis prolium suarum auferant omnia irritamenta malorum, omnem materiam corruptionum, omnia mala exempla, quæ teneræ ipsorum aetatis, quæ tabulis illis ralis, & instar ceræ omni formæ idoneis scândalo esse possint, cum ex natura vitio facilius malas quam bonas formas recipiamus: certum est Auditores, nec aliter euenire solet, quam ut similes eorum efficiamur cum quibus familiariter & multo tempore conuersamur.

Senec. l. 3. de Ira capit. 7. *Sumuntur à conuersantibus mores: Et ut quædam in contactos corporis vitia transiliunt, ita animus mala sua proximis tradit.* Ebrissus

Petrus Comestor supra.

fitu conuictores in amore vini traxit. Impudicorum coetus, fortem quoque & silicem virum emollit. Avarus in proximos virus suum transtulit: Nec tam valetudine profuit vitis regio, quam animis parum firmis in turba meliorum versari.

Item l. de vita beata, cap. 1. *Versat nos & precipitat traditus per manus error, alienisque perimus exempla.*

D. Hieron. *Talis quisque afficitur, qualium societate fruitur.*

Oscit ante vno oscitat & alter.

Claudo vel vni si propinquus manseris,

Disces & ipse claudicare protinus.

Et quid? Abraham suum affectum superavit, & foras eiecit filium suum tredecim aut quindecim annorum, qui nunquam alium quam patrium fumum viderat, nunquam à parente abierat, solum cum fratre iusserat, cum pueris lusus aded naturalis sit, vt græci nomine à ludo derivato pueros appellant: puer enim græce vocatur *παις*, inde vox fit *παιδια*, id est, ludus, à verbo *παισσω*, ludo: & tu adultum illum iuvenem recipies, qui sponte sua iam extraneus est: hoc lupanarium columen, hunc exolecum scurram, hoc prostibulum & mille meretricum excrementum, dissipavit substantiam suam cum meretricibus. Itane seniore filium, hominem prudentem & probum, periculo tanto, ne ab hoc desperato nebulone corrumpatur, expones? Itane benigno vultu, hilari animo, læto amplexu peregrinè venientem recipies qui mox ac admissus fuerit te ipsum eradicabit & foras eijcet? Si tibi minor ille natu tam charus esset quam oculi, tam necessarius quam manus, pedesque, omnino eijciendus esset, & nunc, qui seipsum eiecit, admittes? Egregiam verò laudem? *Virg. l. 4. An non recordaris illius: Si oculus tuus scandalizat te. Æneid. 8. meum, & projice ab te: bonum est tibi cum vno oculo Matth. 18.*

intrare ad vitam, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

Si autem salus animarum tibi ita lenis videatur, cur te filium tuum seniore[m] totamque familiam tuam periculo infirmitatis corporalis expones? Itaque ut minori pessimè de te merito, scabioso, putrido, & morbo gallico laboranti benefacias, tibi, seniori, toti familiæ optimè de te meritis malefacies? Vah, non consideras malum Neapolitanum viscera eius depasci? ex halitu, in fronte totoque corpore luis illius indicia habes: An ignoras quam infestus, inhonestus, contagiosus & incurabilis hic morbus sit? contagio hæc in omnes dum simul edetis, bibetis, dormietis, & eandem auram quam ipse suo habitu infecit, respirando attrahetis, instar canci proserpet. Certe parum se suosque existimat, qui ut prodigo adolescenti fauorem impendat, se suosque periculo euidenti tam contagiosi & dedecorosi morbi obijcit. Pereat, pereat membrum putridum ut reliqua saluentur: *Immedicabile vulnus Ense recidendum, ne pars sincera trahatur.*

* 5. Si hunc in domum tuam ut filium recipis, stultè clementiæ nomen affectas: Quæ enim clementia est ut malefico parcas in multos innocentes defæuire? hoc manifestè crudelitatis est, illud effamiam cordis:

Qui iustificat impium, & condemnat iustum; abominabilis est uterque apud Deum.

Si hunc prodigum domo admittas post tot scelera & flagitia, nunquid ut vestias nudum, ut dices qui legitimam suam dissipauit, ut honestè ei provideas qui contra omnem honestatem cum meretricibus vixit luxuriosè, necesse erit hæc omnia filio tuoleniori detrahere, filio inquam seniori & semper obedientissimo? Cur malitia minoris natu bonitatem maioris superabit? Si iniquum sit S. Paulum spoliare ut S. Petrus vestiatur, & quid erit innocentè denudare ut nequam amiciatur? *Recte iudicate filij hominum.*

Psal. 57.

*. 6. A. B.

* 6. An non consideras Pater impunitatem veram facem omnis malitiæ esse? ipsum enim ad similia iteranda excitat; aliis autem ad eadē audenda vexillum præfert; hac enim indemnitate spe, & fratrem suū, & totam viciniam ad sui imitationē excitabit. Quod ipsum concernit, an non audater in eadem peccata relaberur, si senserit priorem lapsum nihil asperum promeruisse?

Veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam,

§. Bernardus, *Facilitas venia incentiuum parit delinquendi.*

Idem l. 3. de considerat. c. 7. *Impunitas incuria soboles, insolentia mater, radix impudentia, transgressionum nutritrix.*

Chrysof. Hom. in c. 1. ad Galat. *Qui pusilla dissimulant, ad maiora inuitant.*

Et quid non damni tam fratri quam aliis hanc eius indemnitate allaturam putas? An non spe eiusdem gratiæ eadem præsumunt & audebunt?

* 7. Si misericordia aut clementia præstanda, bonis præstanda est, qui quamuis peccauerint, raro tamen, idque per ignorantiam aut inaduertentiam, aut fragilitatem humanam, non à proposito & merita nequitia dataque opera, quasi nihil aliud quam offensam Dei quærent:

Cuncta cogitatio cordis intentia ad malum omni tempore. Genes. 6.

Lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.

Peccatum suum sicut Sodoma prædicauerunt.

Euripides in Auge apud Stobæum Orat. 44. vel Sophocles in Tyro ibidem.

Misericordia digni, non malefici, sed probi homines.

Plautus in Truculento Act. 1. Scen. 1.

Piculum est misereri nos hominum

Rem malè gerentium.

Author incertus:

Æquo animo, qui malis misereatur, est malus.

Hæc & similia suggerente Iustitia, tot rationibus, ac argumentorum arietibus quassatus Pater iam in rigorem propendebat, animo secum volens quibus asperis verbis prodigium suum exciperet, iam fortè ostio admouerat, ut ad excludendum filium pessulum obderet; iam fortè scipionem suum eleuarat, aut arrepto nouo ad mensurandum dorsum filij properabat, ut iteratis & repetitis ictibus familiam deuoraturam feram longè à caulibus arceret: Et sic aduersus Prodigium Iustitia triumphabat.

Sed in pedes se erigens Misericordia causæ suæ nõ defuit, sed pro prodigo ad commouendam in Patre misericordiam rationes æquissimas temperauit, dicens,

* I. Et quid? An non hominum est offendere?

Labi, errare, decipi humanum est

Ingenium est omnium hominum procliuè ad libidinem.

Terent. in

Andr.

Act. 1.

Scen. 1.

Genes. 8. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua; Non igitur percutiam ultra omnem animam uiuentem, sicuti feci. Spiritus quidem ad faciendum bonum & fugiendum malum alacer est; sed pondere suo animam ad sublimia euolantem aggrauat caro.

Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

Deprimis terrena cogitatio sensum multa cogitantem.

Dextera tenet lapidem, manus altera sustinet alar,

Ut me pluma leuat, sic graue mergit onus.

Vide

Alciat.

Emble.

120.

Quis nescit mundum subinde etiam prudentissimos incantare? Diabolus peritissimus circumforaneus & astutus consiliarius, qui in angelum lucis se transformans subtilissimos quosque decipit: Iuuenili etiam sanguini in adolescentulis ebullienti aliquid concedendam est; neque enim pueri nascuntur senes,

Quam

*Quam iniqui sunt Patres in omnes adolescentes iu-
dices,*

*Qui aequum esse censent, nos iam à pueris ilicò nasci
senes.*

* 2. Considerandum Prodigum ex animo de
commissa offensa dolere, peccatum suum agnosce-
re, illudque calidis lachrymis deplorare:

Quem poenitet peccasse penè innocens est.

Senec. in

Cum ingemueris tunc saluaberis.

Agamè.

Crede mihi, miseris coelestia numina parcunt

Cum bene peccati poenituisse vident.

* 3. Et illud perpendendum est, ipsum pro pecca-
tis suis magna ex parte satisfacisse; si enim co-
medendo aut bibendo excefferit, quam caninam
famem & inediam pertulit? Si iugum paternum ex-
cussit, si libertatem suo malo affectauit, quam vilem
& rigidam apud extraneum Rhadamantum teruitu-
tem, teruit?

Duo & duo, & unum contra unum.

Ecccl. 33.

Si bona aura praecesserit, nubila tempestas subse-
cuta est; iam fumus ergo pares.

Paululum supplicij pro magno peccato satis est Patri.

Terent.

Et quamuis Dei maxima sit iustitia, tamen non iudi-
cabit bis in idipsum, nec consurget duplex tribulatio, vt alia
verbo habet.

* 4. Quamuis Prodigus plurimum Patrem offen-
derit, nulli tamen furando, latrocinando, percutien-
do, violentiam intulit: sibi solum hilariter & geniali-
ter, vixit, bona sua cum gaudio expendit, & quicquid
secuturum erat mali, idiotum in capiteius redunda-
uit: *Secum Rei personam perit, & Tortoris.*

* 5. Afflicto non est addenda afflictio. *Calamum Isai. 42.*
*quassatum non conteret, & linum fumigans non extin-
guet.* Si non recipiatur, sed asperè reiiciatur, quid ex-
pectandum erit, nisi vt desperatus abeat, omnem o-
mnino conscientiam abijciat, ac tandem semetipsum
perdat? Nulli fortius pugnant, quam qui de fuga de-
sperant; nec vlli liberius & grauius peccant, quam
qui de diuina misericordia desperant.

Nulla salus lapsis, nullam sperare salutem.
Periculosa res desperatio.
Crescunt culpa venia desperatione.
Grauissimi sunt morsus irritatae necessitatis.

Port. la-
tro in de-
lam. con-
tra catal.

* 6. Quamuis Patrem offenderit, forte horum
pars aliqua in patrem redundat; aut, quia eius tene-
ram iuuentutem non satis castigauit; aut, quia ei legi-
timam nimis cito concessit, & furioso petenti gra-
dium, quo periret, in manus dedit.

Mantua-
nus.

Blanda Patrum segnes facit indulgentianatos.
Ita ô Auditores beneuoli, sic, sic, parentes faciles, &
ad quæuis filiorum facta conuiuentes, ipsis autho-
res peccati sunt, & laqueum quo suspendantur pa-
rant, viamque ad æternam damnationem aperiunt;
adeoque meritò maleficus quidam furcæ proximus,
quasi valedicturus osculo, ore matri nasum præmor-
dit, dicens, Nō Prator, sed mater mea, me ducit ad suspen-
dium, significans se matris indulgentia corruptum in
flagitium istud incidisse.

Quintilianus l. 1. Instit. ca. 2. Vtinam liberorum no-
strorum mores non ipsi perderemus! Infantiam statim deli-
tibus soluimus, gaudemus si quid licentius dixerint: verba
nec Alexandrinis quidem permittenda delitiis, risu &
osculo suscipimus.

Fieri etiam potuit, vt malo exemplo filio tot pecca-
torum causa fuerit, sua scilicet sæpè iterata crapu-
la, leuitate, aut stultitia, vel erga vxorem, vel ancil-
las, aut amicam superadductam, dum non cauet par-
uulorum aures & oculos; nec meminit Prouerbialis
consilij, Si non caste, saltem caute. Vnde Quatilianus
supra:

Nos docuimus, ex nobis audierunt; nostras amicas, no-
stros concubinos vident. Omne conuiuium obscænia canti-
cis strepit pudenda dictu spectantur: fit ex his consuetudo,
deinde natura: Discunt hac miseri antequam sciant vitia
esse

Iuuen.

Velocius & citius nos

Sæpe. 14.

Corrumpunt vitiorum exempla domestica magnis

Caus

Cum subeunt animos authoribus. Et quomodo Cham poruit esse prudens, sobrius, & honestus, qui vidit Patrem suum Noe, ita vino obrutum, ut instar mortui in tabernaculo resupinaret, & pudenda detegeret. Merito itaque Cato Censor Manlium quendam Senatu amouit, quod uxorem suam praesente filia osculatus esset, ut refert Caelius Rhodoginus l. 4. c. 3. Deinde, Quantumuis aliqui Parentes plus æquò faciles & indulgentes sunt; aliquando tamen ab aurea mediocritate recedentes, nimio rigore suo causa sunt, ut paternum iugum excutiant filij, & in contemptum parentum per varias regiones vagentur; uti nimia indulgentia licentiam quiduis faciendi concedunt, & sic totalem perditionem ipsis commonstrant: Sic insignis ille Comicus introducit senem quendam miserè plorantem, & capillos euellentem, qui nimio suo rigore filium vnicum ad militiam protruserat, dicentem:

*Vbirem rescivi ceppi non humanitus,
Neq; ut animum decuit agrotum adolescentuli
Tractare; sed vi & via peruulgata patrum
Quotidie accusabam, &c.
Postremo adeo res redijt, adolescentulus
Sapè eadem & grauius audiendo victus est:
Eum ego sicci hinc miserum iniustitia mea.*

*Heaut.
Act. i.
Scen. 11.*

quæ audiens vicinus, & vitam scilicet filij, & rigorem patris, vtrumque arguit, hunc rigoris, illum luxuriæ, dicens:

Ambo accusandi.

Terent. ib.

Quis ergo scit, an non aliquando vehementi furore, & ira erga Prodigium tuum exarseris! Chrysostomus in Matthæum, *Iustitia sine misericordia, crudelitas est.* Equum est, ut parentes instar cotium à suis filijs omnem rubiginem malitiæ abradant; sed sicut eos interdum oleo inungitur, ita etiam correptio filiorum paterna dulcedine, & benignis verbis temperanda est.

*Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui Galat. 6.
spirituales estis, corripite huiusmodi in spiritu lenitatis.*

K 5

Bona-

Bonarum mentium est, ibi culpam timere, ubi culpa non est, inquit S. Gregorius, & quid si tu, aut nimia indulgentia, aut nimio rigore, aut malo exemplo Prodigum tuum perdidicisti; an non æquum erit, ut aliquam cum illo pœnam sustineas, ut in gratiam ipsum recipias, ut sub tua senili directione à desiderijs, concupiscentijs, & passionibus magis libera, de novo reformetur? quod in me est ego ita tibi faciendū cōsulo.

* 7. Considera hominem pronum ad humanitatem, à qua nomen ducit, natum; quæ virtus homini ad eò propria est, ut Deus volens suam clementiam significare, se hominem nominet; cum verò Iustitiam & Rigorem Leonem, aut Ursam, ut notavit Theophilactus. Misericordia homini ad eò naturalis est, & cordi eius insita, ut Hieron. dicat, *Misericordia affectiva est, qua nec voluntate coercetur, nec rationi subijcitur; sed ipsas pias mentes ad compassionem dolentium necessario arguit affectu; ita etiam, ut si peccatum esset misereri, & multum vellem, non possum non misereri.* & Cassiodorus,

Hier. in ep.

Sola misericordia est, cui omnes virtutes honorabiliter cedere non recusant.

Quint. l. 5.

Inst. c. 1.

Hæc virtus apud Athenienses in tanta æstimatione fuit, ut scribat Quintilianus: *Prudentissima civitas Atheniensium misericordiam non pro affectu, sed pro nomine accepit; & alter:*

Stadius li.

12. Heb.

Vrbe fuit media nulli concessa potentum, Ara Deum, mitis posuit clementia sedem, Et miseri fecere sacram, sine supplice nunquam.

Imò & fides nos docet. Misericordiam aureas cœli claves habere, quibus Cœlū nobis panditur, vel eam ipsam portā. Quod mysticè significavit sapiens Rex Salomon in structura Templi sui, fabricando portas ex oleis, nihil enim aliud significare voluit, quam actiones & affectiones Misericordix nobis aditum in Cœlum æternum Dei templum patefacere.

Psal. 88.

Misericordia edificabitur in cœlis Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

E contrario autem,

Iudicium durissimum ei, qui non fecit misericordiam.

* 8. An non decet eum erga miseros & delinquentes misericordem esse, qui & ipse aliquando, aut Dei, aut hominum, misericordia eget? Neque enim vllō meliori iudicio quispiam conuincere potest, se recordari hominem esse iustibus fortunæ expositum, quam si miseris compatiatur & subueniat.

Homo qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui.

Ille apud Deum, & homines in aduersis auxilium reperiet, qui prosperis aliena miseriæ subuenit.

Voluit nos ille mortalitatis artifex Deus in commune succurrere, & per mutuas auxiliorum vices, in altero quemque, quod pro se timeret asserere. Nondum hæc Charitas est, nec personis impensa reuerentia, sed similitum accidentium prouidi metus, & communium fortuitorum reliquus horror.

Publius, *Habet in aduersis auxilia, qui in secundis commodat.*

Bona comparat presidia Misericordia.

Iucundus homo, qui miseretur & commodat; in aeternum non commouebitur. In memoria aeterna erit iustus, ab auditione mala non timebit.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus conseruet eum, & uiuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum eius. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius, uniuersum stratum eius uersabit in infirmitate eius.

Publius, *Bonum ad virum cito moritur iracundia, quam Dei, quam hominum,*

Et quamuis parentes misericordia filiorū opus nō habeant, est tamen quod à suis parentibus, quos sæpius offenderunt, veniam petant; opus etiā habet clementia Dei communis omnium patris, quæ quotidianis suis delictis sæpius offendunt: Æquum itaq; est,

vt & ipsi clementia erga suos filios vtantur.

9. Ne diffidas, potest hic tuus Prodigus in vinum probum & baculum senectutis tuæ euadere. *Athenenses abdicato vicerunt duce: Themistocle videlicet, qui iuuentutem suam tam malè exegerat, vt à patre hæreditate exclusus fuerit, & mater eius præ caetera vitam laqueo finierit: Paulatim maturescunt fructus vt ex oue in lupum, ita & ex lupo in ouem transformatio possibilis est.* Bernardus lib. 4. de consolat. cap. 3.

Quid diffidimus reuerti posse in oues, è quibus ueritatem lupos potuerunt?

Minus indecens est, si arguaris te bonitate & clementia excessisse, quam furore aut rigore. *Ignorant multa alijs, nihil tibi, aiebat Cleobulus: & ipse Christus mandauit Petro peccanti non septies sed septuagies septies culpam dimittere: Quod si hoc facerent est personæ publicæ, quid erit priuæ, cuius patrem nomen omnem dulcedinem & clementiam promittit, maximè erga proprium filium ita afflictum & consolatum?*

Quintil. Declam. 5. *Ignorat profecto patrem dolentem astus, quisquis solatium putat, vt de languente filio queritur, vt moribus mentiq; maledicat.*

Ibidem, Impatientissima res est, perdere filium cuius dearis irasci.

His rationum atietibus cor Patris impetebatur hinc zelus Iustitiæ, inde Misericordiæ affectus in partes senem pertrahere conabatur: qui ad consiliam rationem aduocans, simul & modicum illud experientia & profectus in Sacris litteris quod fecerat memoriam ei uenit, Abrahæ & Saræ in gratiam recepisse Agar, quæ à Domina sua profugerat postquam se humiliasset; recordabatur etiam in diuinis oraculis se legisse, Deumque factis comprobatur quod nolit mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & uiuat: iudicabat insuper crudelitatem hominem non decere maximè patrem: occurrebat. *Misericordiam uolo & non sacrificium, aliaque consilia*

bona quæ ei Deus concilio illi priuato præsidens sug-
gererat, ita vt tandem misericordia motus in eius
partes totus concesserit, ac Prodigum in gratiam
recipere decreuerit: quod qui primus prodigo auctori-
fuerat, Euangelium ei attulisset, & bonum honorarium
meritus fuisset.

Cicer. ad Attic. lib. 2. *O suauis duas Epistolas, quibus
Euangelia deberi fateor!*

Roman. 10. *Quam speciosi pedes euangelizantium pa-
tam, euangelizantium bona?*

Videamus itaque quomodo vidrix misericordia
victum senem agitaauerit.

II.

QVID HIC MOTVS IN CORDE
Patris operatus sit, & quomodo oporteat nos erga
pauperes affici, & esse potius manu facundos ad
benè faciendum, quam ore facundos ad
benedicendum.

NOtandum itaque verbum græcum *ἰσπλαγχνισ-
θῆ* misericordia motus, derivari à verbo *σπλαγ-
χνίζομαι*, quod magnam afflictionem cordis
significat, & quasi totalem perturbationem omnium
viscerum, quæ etiam exterius se prodit, ita vt homo
interius exteriusque fremat; nam eius primitiuum
σπλάγχνον significat cor, viscera & intestina. Græcus
itaque textus hunc Patris affectum, ita ferè describit
sicut affectus Dei ante diluuium.

Tandem dolore cordis intrinsecus.

Genes. 6.

quod vnicuique etiam exprimit nostrum *Misericordia*
motus; perinde enim est ac si dicas, cor eius repletum
est miseria, vel angustia cor eius oppleuerunt, videns
Prodigum suum in tam misero statu; nam vt inquit
Isidorus: *Hinc appellata est misericordia, quod miserum* *Isid. l. 9.*
cor faciat, dolens de altera miseria. & Cicero, *Misericor. Etymol.*
misericordia est agritudo ex miseria alterius iniuria laborantis, aut Cicer. l. 4.
agritudo ex alterius rebus aduersis. Ex quo vltimus Tuscul.
cor

reor communem versionem nostram quam intactam reliquerunt Erasmus, Varabius, Arias Montanus, meliorem esse quam Castalionis, qui transtulit: *Confessus pater misertus accurrit*, quasi in greco esse dicitur quod est. miseror vel misereor; aut *αὐτρίστος* quod est. Miseresco: quamvis enim *misertus* apud Latinos Aethores anxietatem cordis ex aliena miseria conceptam significet, non tamen tam magnifice in auribus Christianis sonat, quam illud, *motus misericordia*: vovula enim *motus* facit ut magnae perturbationis & restitatis in corde patris meminerim, in quo antea summa malitia erat: quando autem alteri additur, *motus misericordia*, facit ut mihi imaginem aliquod internum malum in corde Patris, & quoddam fastidium seu displicentiam in eius anima: cum autem sumptum illud, *Misertus* Castalionis aures meas ferit, nihil mihi alterius compassionem concipio.

Textus itaque graecus & nostra versio indicant primum conspectum miserabilis Prodigii, cor, viscera, totumque corpus Patris riguisse & contremuisse, non aliter ac simulo illo quod Graecis *καρδιαλγία* aut *καρδιαγῆδος*, id est, Syncope seu palpitatio cordis dicitur, subito correptus esset; eoque significare voluerunt compassionem illam verè paternam & cordialem fuisse; non superficiale tantum in ore aut labijs, aut unius & alterius gemitus, unius aut alterius lachrymas, quales ut plurimum compassionem esse solent quae ad cor rarissime penetrant, & propriae sunt hominum malae fidei, leuium amicorum, aut potius Parasitorum: Sic Aeschylus in Agamemnone: *Infelicitè agentis quiuis condolere, & una suspirare promptus est: morsus autem doloris nullus ad hepar penetrat.*

Apud Sto-
bæum,
Ser. 3.

Misericordia & compassio proborum hominum est & verorum amicorum, quae quamvis per gemitus, suspiria, singultus, & lachrymas exterius ostendatur, ab ipso tamen corde ut viuo fonte procedere debet & ad succurrendum misero conari. Sic Deus videns peccata hominum ante diluuium, & considerans quam seuerè exigente diuina iustitia punienda essent,

datus est dolore cordis intrinsecus. Et apud Hieremiam *Genes. 6.*
 tribui seu regno Ephraim condolens, *Conturbata Ierem. 31.*
sunt viscera mea super eum, miserans miserebor eius, ait
 Dominus; Iterum apud Oseam de eodem populo lo- *Osea 11.*
 quens: *Conuersum est cor meum, pariter conturbata est*
penitudo mea, non faciam furorem ire mea, non conuertar
ut dispergā Ephraim. Et Christus Lazarum quem ama-
 bat resuscitaturus, *infirmum spiritu,* & turbauit seip-
 sum: Alio tempore obuians viduæ iuxta Naim plo-
 ranti & eiulanti (nam flere hæc duo inuoluit) *miseri-*
cordia motus est, & mox de corde tacto compassione
 verba illa consolatoria prodire, *Noli flere,* quæ sta-
 tim ipse effectus subsecutus est, cum resuscitatum
 iuuenem, *reddidit matri suæ.* Amici Auditores, Deus
 ante omnia à nobis cor exigit, *Probe fili mi cor tuum*
mibi. Cor est quod homines amant, illud potissimum
 siue in iniurijs, siue in obsequijs intuentur: si mihi io-
 co iniuriam aut contumeliam dicas, cum mihi de
 sincero affectu & corde tuo constet, nihil eo offen-
 dat: si autem quis me amplexetur, osculetur, & tan-
 tum non adoret absque amore & affectu, offendet
 me potius & irritabit, quam fauorem meum con-
 ciliabit: *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudu-* *Prou. 27.*
lenta oscula odientis, aut, *Crocodyli lachrymæ.* Ut enim
 cor vita animalis est, quod in homine primum for-
 matur, primum uiuit, & reliqua uiuificat ac ultimo
 moritur, ita ut corruptis reliquis interioribus, adhuc
 in corde vita resideat, donec tandem etiam ipso defi-
 ciente mors ipsa subsequatur, ut docet Plinius. Imò & *l. 11. Nat.*
 hominis sanitas est, eo enim infirmo totus homo in- *Hist. c. 37.*
 firmatur, & anima ipsa quæ in corde residet, ut docet
 Plinius & insinuat Christus dicens, *de corde exeunt co-*
gitationes, hoc autem sano facillè homo alias infirmi-
 tates tolerat: Ita etiam omnes nostræ actiones ex-
 teriores sua nomina & species sortiuntur ex qualitate
 seu affectu cordis de quo proficiscuntur, ex eo enim
 prouenit ut bonæ, vel malæ, calidæ an frigidæ dicantur.

Voluit itaq; Euāgelista per suū *ισαλαγγνισδν.* & Inter-
 pres

pres per illud, *Motus misericordia*, significare cor paternum mox malè affectum fuisse ac Prodigum suū ita male vestitum vidisset; ac miseras ipsius vel vno ictu oculi intuitus esset; adeoq; à filij miseria paternum oculum haud aliter in fectum fuisse, quam cum Basiliscus suo venenato obrutu animalia quæ inueter inficit.

Attraxit Pater per oculum ad cor suum omnem filij miseriam, quæ ita cor vulnerarunt, vt deliquium animi passus in terram conciderit : *Misericordia motus est, aut miseria cordis lapsus est*; ita vt si filius per clachritas Momi fenestellas in paternum pectus penetrare potuisset oculis, sicuti Christus in cruce pendens cor Virginis-Marris iuxta crucem stantis intuebatur, vidisset, quod sicuti dulcis illa Mater quæ filium suum vnicum vnicè diligebat,

Dilectus quemadmodum filius unicornium,
cor gladio transfixum gerebat,

Luc. 2.

Tuam ipsius animam pertransibit gladius,
plus quam martyrium sufferebat, de qua S. Bernardus,

Vnde te plus quam martyrem predicamus,
& Hieronymus,

Quia mente passa est, plus quam mart. r. fuit.
Ita etiam vidisset miser parens cor tegetet compassione disruptum,

Psal. 104.

Plant. in
Pauulo,

Ferrum pertransijt animam eius,
Cordolium vorum Patri fuit.

Omnes miseras quas filius diuisim in corpore & animo supportabat, Pater simul in fasciculo in corde ferebat: ita vt si hæc Patris miseria filio cognita fuisset, eius miseriam auxisset & duplicasset, sicuti Christus Matris suæ compassio altera passio fuit; ipsumque occupasset, vt potius cogitaret quomodo Parentem consolari eiusque miserie mederi, quam propriæ posset: Sicuti Christus magis sollicitus fuit vt condolentem Matrem animaret & confortaret, quam vt ingenti oneri suorum dolorum leuamen quaereret.

NON

Nox & tua testis

Virgil l. 9.
Æneid.

Dextera, quod nequeam lachrymas perferre parentis.
O amores ! ô affectiones parentum erga liberos
quam estis semper cordiales, reales, ardentis, immoderata: De vobis dicere licet

Amor nihil moderabile suadet:

imò nec facit; quæcunque cogitat, quæcunq; facit,
quæcunque attentat magna & ardua sunt,

Amor operatur magna, si est.

Gregor,

Commota sunt viscera (veræ matris) super filio suo.

Salomone scilicet sectionem viui pueruli decernente
ad partitionem iustam vtriq; meretrici. Poterat dicere hic Pater cum sponsa in canticis, nisi fortè animi deliquium vocem intercluserat: *Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo, &*

Cantic. 2.

Vulnerata charitate ego sum.

Misericordia motus; aut miseria cordis lapsus est.

Sic, sic Misericordia immisericors adepta aduersus Iustitiam victoria miserum illum Patrem exagiraui. Et sanè necessarius erat Prodigio talis Pater, qui esset riuum exemplar Iesu-Christi, qui est Pater misericordiarum & Deus totius consolationis, necessarius ei erat qui miserijs & infortunio Prodigii compateretur: Quid futurum fuisse putatis si in Patrem incidisset, de quo dici non posset: *Misericordia motus est, sed potius, iratus est furore Dominus in populum suum: & maximè cum obiectum iræ sibi præsens conspiceret?*

Et nos igitur similiter Auditores Christiani, mox ac pauperem conspexerimus ad misericordiam moueamur: oportet etiam nos ipsorum miseras sentire, apprehensione miseriorum & infirmitatum alienarum oporteret corda nostra languere:

Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Gal. 6.
Christi, inquit Apostolus, imò & naturæ, quæ iubet vt nobis bona malaque sint communia etiam aliorum, ita vt illa æquè ac nostra sentiamus; hæc enim vera Sanctorum Communio est. Quod animaduertens quidam gentilis dixit, *Homo sum, humani nihil à me*

L

alie,

alienum puto. Quia Christianitatis totius, huius Reipubl. Monasterij aut collegij membrum sum, mihi cuiusque membri dolorem sentio & condoleo. Vnde Cato apud Ciceronem lib. 3. de finibus, *Ex hoc nascitur, ut etiam communis hominum inter homines velle sit commendatio, ut oporteat hominem ab homine, et idipsum, quod homo sit, non alienum videri.* & Seneca lib. 15. ep. Omne hoc quod vides, quo diuina humana conclusa sunt, vnum est: Membra sumus corporis magni, natura nos cognatos edidit. Hec nobis amorem indidit mutuam, & sociabiles fecit, illa æquum, iustumque imposuit: Ex istius institutione miserius est nocere, quam lædi. Ex illius imperio paratæ sunt iuuantis manus. Isti versus in petore & in ore sunt: Homo sum, nihil humani a me alienum puto. Habeamus in commune quod nati sumus.

2. Cor. 11. *Quis infirmatur in vobis, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & ego non vror?*

Sed pro dolor quam longè à benignitate huius patris absumus? Multi nostrum vident aut cerèd seivnt miseris proximorum suorum necessitates, sed in animo nihilo magis quam lapis commouentur, & dicunt, *Nulli cedo terminus*, non mouentur, flouent sunt, affectibus carent, instar statuæ salis, in quam vxor Loth transformata est, nullum compassionis sensum in se experiuntur:

Amos 6. *Nihil patiebantur super contritione Ioseph.*

Genes. 42. *Videntes angustiam anime illius, dum deprecaretur nos, & non audiimus.*

Aliorum passiones in Tigribus facilius quam in obduratis illis compassionem generarèt, planè obtruerunt, ac si cum Niobe in rupem conuersi essent, & de petra vel ære excisi, quod sanè pessimum signum est, nam

Viri improbi viscera non mollescunt.

Luc. 16. Similes sunt diuiti Epuloni, qui Lazarum viceribus plenum ventre vacuo foribus suis assidentem videbat, & erga illum misericordia motus non erat quem

quem videbat canes suos medicinali lingua lambere, & quod poterant mederi. Sunt similes Sacerdoti & Leuitæ qui transeuntes gemitum peregrini, qui ex Ierosolyma descendens in Iericho in latrones incidit, & varijs vulneribus confossus pro semiuino relictus fuerat, audierunt & fortè denudatum vident, sed nulla misericordia mori sunt, *Sacerdos viso illo præteruit: similiter & Leuita, cum esset secus locum.* O barbam duritiam! Vah, digni qui nomen filiorum meretricis portetis; & sicut senior Osee, *Absque misericordia, appellemini.*

O naturæ humanæ spurios! ð Christianissimi totius dedecora!

Coagulatum est sicut lac cor eorum, id est, asperum. Psal. 116.
Cor fera detur ei.

Daniel.

Sunt & alij magis impij qui non dignantur miserum scabiosum intueri, ne cum cognoscant & misericordia moueantur, sed auerso vultu alio oculos conuertunt:

Oculos habent, & non videbunt.

Psal. 134.

Auertit vultum & subit ora pudor.

Ouid.

Opus esset his miseris tintinnabula per plateas circumferre vt pauperes illi Græci Mythagora dicti; aut cum facibus vel Diogenis lucerna claro meridie obambulare, vt sic saltem oculis misericordiæ aspici possint, quod quondam Pædagogum quendam suo nobili discipulo fecisse ferunt. Cum enim dictus nobilis adhuc sub Pædagogi ferula esset, sæpè dicebat: si ad dignitatem Episcopalem prouectus fuero optimè prouidebo tibi: Factus autem Episcopus Præceptoris omninò oblitus est: ille, vt iuueni Episcopo memoriam refricaret, instar Diogenis claro die Parisijs accensis facibus & cereis occurrit; rogatur hoc faceret, acurè & animosè respondit, *Quia videris mihi nihil videre & oculos compassionis amississe.*

Alij sunt qui libenter pauperes vident eisque compatiuntur, cor carneum & misericordis habent:

Cor meum tanquam cera liquescens in medio ventris mei.

L. 2. sed

Sed mox vt recesserint nihil sequitur, compatiuntur quidē, sed nihil præterea. Misericordia ipsorum sterilis est, aut si quid pariat verba & lachrymæ sunt. Sunt misericordes facundi, benè consulunt & consolantur, optima quæque miseris optant, interim tamen facilius Diabolum ex orco quam nummum ex eorum marsupio eduxeris. Non hoc est quod natura, quod Deus, quod Apostoli, quod Prophetæ volunt, cum nos ad misericordiam inducunt dicentes:

Coloss. 3. *Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiae.*

Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

Non, non: loquuntur de misericordia non facunda sed facunda, misericordia affectus & effectus simul, de misericordia & miseratione; de illa, vt de fonte ac matre; de hac, vt riuiulo & filia: de illa, vt causa, de hac, vt effectus; De misericordia, quæ affectum dicit; de miseratione, quæ demonstrationem affectus per verba, gemitus, lachrymas, & maximè per opera misericordiae, subventionis & auxiliij importat, adeoque in Deo semper coniunguntur:

Psal. 111. *Misericors & miserator Dominus, escam deicit timoribus se.*

Hinc Christus nos monet vt simus misericordes sicut Pater noster cœlestis misericors est, non vt eius infinitam misericordiam adæquemus, sed vt ipse semper misericordiam cum miseratione copulemus, id est, vt simus efficaciter misericordes, nec vnquam misericordia moueamur, nisi & operibus misericordiae miseris assistamus,

1. Ioan. 3. *Non diligamus verbo neq; lingua, sed opere & veritate.*
Greg. sup. *Amorem nostrum erga proximum, plus bona opera loquantur, quam lingua; vt in ipso opere bono proximus amari se videat.*
Ezech.

D. Augustinus, *Misericordia quid est, nisi aliena miseria quadam in corde nostro compassio, qua (si utiq; possimus)*

mus) subuenire compellimur?

Cicero l. 4. Tusculan. Cur miserearis potius, quam
feras opem, si id facere possis?

Martialis, Quod peto, da Cai, non peto consilium.

Quid enim mihi proderit ut in macellum eam si
mecum plores, & me aut famem meam tantum de-
plores? quod omnia mundi bona mihi optes & ne de-
narium largiaris?

Iacobi 2. Si frater & soror nudi sint, & indigeant victu
quotidiano; dicat autem aliquis ex vobis illis; Ite in pace,
calescimini & saturamini: non dederitis autem eis qua
necessaria sunt corpori, quid proderit? Quid profuisset pau-
perculæ viduæ ex Naim si Christus ei tantum dixisset
Noli flere, & filium neque resuscitasset neq; matri red-
didisset? Quid profuisset turbæ quod Christus dixe-
rat. Misereor super turbam, nisi simul multiplicatis pa-
nibus & piscibus famelicam turbam satiasset. Manus
eius verba sequebantur, & misericordiã eleemosynæ.

Virtus de illo exibat & sanabat omnes.

Manus illius tornatiles; aureæ, plena hyacinthis. Ut in-
utilis est medicus Cicerone ipso eloquentior, qui le-
cto affidens de morbis multa disserit, & tamen nul-
lum medicamentum ordinat, aut dietam præscribit,
ut amissam sanitatē infirmus recipiat: ita misericor-
des absque miseratione inutiles sunt, qui quidem mi-
sericordiam erga proximum in corde & ore gerunt,
sed opere nihil præstant quamuis possent, nec miserū
inopia subleuant, neque salutem animæ suæ procu-
tant. Si familia solis compassionibus & desiderijs ali
& sustentari posset, compati satis esset & dicerem,

Cantic. 5.

Misereat, si familiam alere possim misericordia

Plaut. in

Si quis fumo & nidoribus de culina aut epulis re-
gijis euaporantibus viuere queat: Si licuit cau-
ponariæ, illi vapores & aspectum ciborum æquè ca-
rè ac cibos ipsos vendere (digna sanè quæ Termerū
cognomento fumi-venditorem maritum sortiatur) si
pictæ in mensis epularum structuræ, vel opipari con-
uiuij infomnium famelicum ventrem satiant: fatebor
miseros illos & egenos ditiorum compassione & desi-

Pseudolo

Act. 5.

derijs satiari, ipsosq; æqualem, ac si re ipsa satiasset, à Deo mercedem relaturos: Qui volet, credat.

Sic miseros pascere, est vanum ventrem musica reficere, quod quendam pauperem Musicum tempore famis anni 1587. & 1586. fecisse narratur; cum enim paruuli à non habente calidis lachrymis panem peterent, ipse arrepta Testudine, alioue instrumento musico, cantilenam vnã aut alteram personabat, & sic famelicos vt prius dimittebat: An non bene misellos suos paterno affectu pauerat? An non fame & inedia tantum non absumpti recedebant: Idem omninò faciunt diuites, qui quidem misericordia erga pauperes commouentur, sed manum ad porrigendam eleemosynam non extendunt.

Cum itaque quempiam egenũ conſpicimus, oportet in corde nostro ita alienam miseriam contemplari, vt ex ea misericordia resulet, eaque non sterilis sed fecunda quæ miserationem vt filiam comitantem habet, quæ verba consolatoria producat in ore, lachrymas in oculis, in toto corpore horrores, in manibus promptas eleemosynas producat: non sic inſtat recentiorum palmitum vinearum, qui spem bonæ vindemiæ faciunt, sed mox frigore absumpris gemmis steriles perseuerant; non sit, inſtar rosæ gemmantis, quæ gelu percussa antequam in rosam aperiat, decidit, non sit embryo in fœtum abortiuum delinens; non sit ouum vrinum ex quo nullus pullus excluditur: Sed sit misericordia affectus boni & operis melioris vndique effectus misericordiæ pululans.

1. Ioh. 3.

Non diligamus verbo, neq; lingua; sed opere & veritate.

Habeamus cor bonum, profundum, largum & tenerum: linguam modicam & breuem; manus autem longas, apertas, & ad benefaciendum extensas, & oleo miserationis inunctas: Ita, cor inquam profundum & largum, vt multum misericordiæ capiat; tenerum, vt facile impressiones alienarum miseriarum recipiat, quamuis naturaliter dura ac coagmentata

carne

carne constet; carneum sit & non chalybeum, aut de rupe excisum; ut sit ita facile ad bonum & amorem amicitiae seu charitatis, sicut quidam Poeta dicebat, suum cor esse facile ad malum & ad amorem concupiscentiae.

Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis

Ouid. l. 4.

Cor mihi, quodq; lenius causa moueret, erat.

Trist.

& alibi,

Eleg. 9.

Centum sunt causa cur ego semper amem.

Idem l. 2.

Eleg. 4.

Linguam habeamus modicam & breuem, hoc est, absque multis promissis, prolixis deplorationibus, longis discursibus, tam de passione aliena, quam de compassione nostra, manus nostra sint longae, ut illa Attaxerxis filij Xerxis, qui cognominatus est Longimanus, eo quod absentibus & praesentibus aperta & larga manu benefaceret:

Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem.

Prou. 31.

aperta sint, ut per eas aurum & argentum facile transeat ad pauperes; inuncta sint, ut absque labore & solita sponte nummi excidant, iuxta illud:

Te faciente elemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua.

Est & aliud genus hominum, qui miserationem sine misericordia erga pauperes exercent, hoc est, qui consolantur inopes, eorum miseris subueniunt, afflictionibus medentur; sed sine misericordia absque affectu cordiali, sine vilo sensu interno miseriae proximi: absque vero affectu bonos effectus producant & dicunt.

An sine misericordia liberales esse non possumus?

Cicer. l. 4.

Si autem quis quærat vtri plus mereantur, aut qui misericordia mouentur & nihil pauperi donant, aut qui illis benefaciunt & de misericordia parum solliciti sunt, de suis superfluis, ut micis à mensa Dominorum decidentibus solent, pauperes nascuntur?

Tuscul.

Catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa Dominorum suorum.

Respondebo apud pauperem plus mereri qui absq[ue] misericordia donat, quam compatitur & nihil mi- ro largitur: neque enim pauperes curate solent nu- dane manu an furcula ipsis eibus ministraretur: & sic quidam: *Non exigo, ut tuis manibus porrigas cibos, ut consoles, ut foueas; projice, quod rapiam; abijce, quod colligam.* Apud Deum tamen misericors absq[ue] dono, si ad- sit voluntas, desit facultas plus meretur, nam

Animum magis, quam manum, & Superi, & magni spectant.

Gregor. sup. Ezechielem, *Quum tantum non possi- mus, quantum volumus operari, omnipotenti Deo occul- cordis nostri sufficiunt.* Deus etiam bonas voluntates quæ in actum externum erumpere prohibetur, coro- nat: Deus ponderat, *Non quantum, sed ex quanto,* in- quiunt Theologi; testatur vidua, quæ duos denarios in gazophilacium coniecit:

August. in Psal. 105. *Coronat Deus intus bonitatem, ubi non inuenit facul- tatem: Nemo dicat, Non habeo; charitas de sacculo non e- rogatur. & alius:*

Ouid. l. 3. de Pont. *Nec, qua de parua pauper Dijs libat acerrâ, Thura, minus grandi quam data lance valent.*

Coram Deo, hoc *Quid pro quo,* affectus pro effectu, tantum valet quantum apud Medicos succedaneum, sic cum nihil melius ad manum esset Cyrus Iunior frater Artaxerxis, aut malum granatum, aut aquam de flumine manu contaua hauſtam, obtulisse & li- balle dicitur. Neque etiã talis misericordia, quam- uis exteriora opera annexa non habeat, omninò in- fructuosa est, modo miseris de compassione constet, nam, ut ex antiquis quidam ait,

Menâder. *Plurimum potest apud infortunatos presentes sibi videri qui condoleant.*

& alius,

Quint. Decla. 12. *Vltimum miseris est miserationem perdere.*

Et è contra donum quod à diuite præstat paup- eri, tantum honesto animo & liberali dolebit, quan- tum corpori adfert solatij, si sciat absq[ue] misericor- dia & compassione dari; nam ut quondam egens

Patet

Pater immisericordi filio aiebat,

Genus ultionis est, pascere, nec misereri.

*Idem De
clam. 5.*

Deinde qui absque misericordix affectu, eleemosinae effectum largitur, materialiter tantum Dei mandatum exequitur; qui autem propter propriam egestatem nihil largitur & condolet, formale praecepti adimplet: notissimum autem est formam materiae & animam nostram corpori anteferri: Melior itaque coram Deo est misericors absq; opere, cum aliud non potest, quam qui multa distribuit absque misericordia: Imo quicquid tali animo donat, si rigide loquamur, non putem nomine eleemosinae censendum esse; nam in nouo Testamento & apud Ecclesiasticos Scriptores, nomen *Eleemosina*, quod pure graecum est, nunquam aliter accipitur, quam pro dono quod misero seu pauperi ex Misericordia datur, & eleemosynae vocantur opera misericordiae, ut doceamur, omnia illa quae pauperibus donamus aut facimus, nomen eleemosinae coram Deo non mereri, si absque misericordia praestentur, cum ipse corn nostram & non manum intueatur: sed huiusmodi dicenda sunt liberalitatis effecta, quo sensu Cicero ait, *An sine misericordia liberales esse non possimus?*

*Cicer. l. 4.
Tuscul.*

Ethinc forte Daniel cum Nabuchodonosore & eleemosinarum & misericordiarum meminit, dicens,

Peccata tua eleemosinis redime, & iniquitates tuas misericordius pauperum.

quasi dicat, dona pauperibus praestita eleemosinae non erunt, nisi ea comitetur misericordia, aut potius nisi ab ipsa misericordia proficiantur. Et quidem huius obiecti consideratio plurimum me in paupere S. Francisci ordine consolatur; quamuis enim paupertas mea voto firmata mihi non permittat quantum & quando placuerit in eleemosynam elargiri; tamen hunc defectum facile supplere queo, ipso affectu & interno sensu miseriarum & afflictionum proximi mei, quod proprium Misericordiae est: Mereri ego possum dum miseris optima quaeque aueo, bona verba

L 5 & con-

& consolatoria impartior, ac tanto vehementiori affectu ea profero, quo longius facultate beneficiendi absum : Similes eleemosinas elargiri solebat Beatus noster Didacus, de quo in eius officio canimus:

Tanto beatus Didacus erga Christi pauperes amore flagrabat, ut cum eorum calamitates pro voto subleuare non posset, vim lachrymarum profundens, verbis eos dulcissimis solaretur. Atque hoc modo ego & omnes pauperes bonæ voluntatis æquè & plus mereri possumus, quam multi diuites qui absque vlla aut exigua interiori misericordia eleemosinas distribuunt,

Qui non habet in re, aut are, ore pro se ferat habere in pectore.

Isai. 50.

Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustinere eum, qui lassus est verbo.

Neque tamen diffiteor pauperi plus prodesse donum sine misericordia, quam misericordiam sine opere: sed optimè faciunt qui affectum bonum bono effectui seu operi copulant.

Spartian.
in Caracalla.

Affectu & effectu pius : non tenax in largitionem, non lentus in eleemosinam.

Hi sunt viri misericordia.

Proprium tamen huius, *Et misericordia motus, interior eleemosina est, quam etiam pauperes pauperibus impendere possunt : Memor itaque sit vultus quisque nostrum, & secundum vocationem suam & statum meliori quo potest modo pauperibus beneficiat, & sciat docente Christo*

Beatius est dare quam accipere,

Actor. 20. & Artaxerxem Xerxis filium dicere solitum, *Beneficium dare multo magis Regale, quam accipere.*

CONCIO